

Ombudsmankin

sprievodca galaxiou

orgánov verejnej správy

Prehľad oprávnení verejného ochrancu
práv v rámci zákonnej pôsobnosti

Verejný ochranca práv má pôsobnosť voči:

orgánom štátnej správy – napr. ministerstvá, okresné úrady

právnickým a fyzickým osobám, ktoré podľa osobitného zákona rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy, alebo do nich inak zasahujú – napr. Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne

orgánom územnej samosprávy – napr. obecné zastupiteľstvo/mestské zastupiteľstvo, starosta/primátor

Pôsobnosť verejného ochranca práv sa nevzťahuje na:

Národnú radu Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, vládu Slovenskej republiky

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky, spravodajské služby

rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov Policajného zboru, prokuratúru (s výnimkou dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie prokurátora)

komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súdy (s výnimkou prietáhov v súdnom konaní a s výnimkou orgánov riadenia a správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu)

veci mobilizačnej a operačnej povahy

Situácie, v ktorých vám verejný ochranca práv môže pomôcť:

nesprávny úradný postup orgánov verejnej správy

nečinnosť orgánov verejnej správy – tzv. zbytočné prietahy v konaní

rozhodovacia činnosť orgánov verejnej správy

Napr. vybavovanie žiadostí o poskytnutie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (tzv. infozákon), petícií, sťažností vo verejnom záujme.

Situácie, v ktorých vám verejný ochranca práv nemôže pomôcť:

domáhanie sa náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom alebo nezákonným rozhodnutím

správa majetku štátu v rámci občianskoprávných vzťahov

diskriminácia vo výberovom konaní

spory vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov - napr. susedské spory, zmluvné vzťahy, dedičské konania, pôžičky

ak vec preskúmava alebo už preskúmal súd alebo prokuratúra

ak ide o konanie/rozhodovanie/nečinnosť orgánov iných štátov

pracovnoprávne vzťahy - napr. prepustenie z práce, pracovné podmienky, vzťahy medzi zamestnávateľom a zamestnancom i keď je zamestnávateľom úrad

ak ho žiadate o poskytnutie právnej pomoci alebo právneho poradenstva

Súdy

(okresné súdy, krajské súdy, Najvyšší súd Slovenskej republiky, Špecializovaný trestný súd, Ústavný súd Slovenskej republiky)

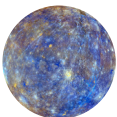
orgány riadenia a správy súdov a dôvody predpokladajúce disciplinárne previnenie sudcu

nečinnosť súdu – tzv. zbytočné prietahy v konaní (verejný ochranca práv má právomoc preskúmavať súd len z hľadiska efektívnej a časovej plynulosti jeho konania)

rozhodovacia činnosť súdu a vykonávanie procesných úkonov (verejný ochranca práv nemôže preskúmať vecnú správnosť rozhodovania a procesného postupu súdu v konaní, resp. ich súlad so zákonom; verejný ochranca práv nemá oprávnenie ani zmeniť, či zrušiť rozhodnutie súdu).

Príklad:

Súdne konanie sa začalo v roku 2004. Podávateľ sa s podnetom vo veci zbytočných prietahov obrátil na verejného ochrancu práv v roku 2006 aj v roku 2009, pričom vždy bolo zistené porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto verejný ochranca práv žiadal predsedu súdu o prijatie vhodných opatrení na odstránenie tohto stavu. Podávateľ následne v roku 2011 podal ústavnú sťažnosť a Ústavný súd SR nálezom potvrdil pretrvávajúce zbytočné prietahy v konaní. V roku 2014 sa podávateľ obrátil opätovne na verejného ochrancu práv. Po zistení, že predchádzajúce upozornenia a opatrenia nevedli k náprave a v konaní dochádza opakovane k nečinnosti súdu, verejný ochranca práv využil svoje oprávnenie a podal návrh na začatie disciplinárneho konania proti zákonnému sudcovi.

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa vzťahuje

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa nevzťahuje

Polícia

postup pri obmedzení osobnej slobody (napr. umiestňovanie osôb do tzv. „vyhradených priestorov“)

primeranosť použitia donucovacích prostriedkov policajtní

postup a rozhodovanie v iných administratívnych konaniach (napr. konanie o udelení prechodného alebo trvalého pobytu, azylové konanie, priestupkové konanie a iné)

zbytočné prietahy v konaní polície (napr. bolo podané trestné oznámenie a vyšetrovateľ vo veci nekoná)

rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov Policajného zboru (verejný ochranca práv nemá právomoc preskúmať rozhodnutia vyšetrovateľov v konaní, tzn. nemôže preskúmať ako a prečo vyšetrovateľ rozhodol tak, ako rozhodol)

Príklad:

Verejnému ochrancovi práv bol doručený podnet rodiča, ktorý uviedol, že príslušníci polície neprimerane použili donucovacie prostriedky voči jeho synovi pri obmedzovaní jeho osobnej slobody, umiestnili ho do tzv. „vyhradených priestorov“ (ktoré nie sú celami policajného zaistenia - ide napríklad o miestnosti, v ktorých sa nachádza len drevená lavica) a zbili ho na policajnej stanici. Prešetrením tohto podnetu verejný ochranca práv na základe lekárskeho záznamu podávateľovho syna zistil, že došlo k neprimeranému použitiu donucovacích prostriedkov príslušníkmi polície voči zaistenému. Pretože polícia nedokázala preukázať ako došlo k zraneniam syna podávateľa, verejný ochranca práv skonštatoval porušenie jeho základných práv a slobôd príslušníkmi polície. Verejný ochranca práv oznámil svoje závery spolu s navrhnutými opatreniami polícii, a taktiež predniesol mimoriadnu správu o tzv. vyhradených priestoroch v Národnej rade SR.

Väznice

(ústavy na výkon väzby a ústavy na výkon trestu odňatia slobody)

zdravotná starostlivosť (preskúvanie prístupu k zdravotnej starostlivosti a jej poskytovanie obvineným/odsúdeným)

stravovanie (napr. typ, kvalita a kvantita stravy)

podmienky výkonu väzby a trestu (napr. veľkosť a vybavenie cely)

zaraďovanie do práce

rozhodnutie o vine a treste (napr. druh trestu, výmera dĺžky trestu, určenie nápravných výchovnej skupiny, typ väzby a iné)

zaobchádzanie (napr. fyzické násilie zo strany príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže voči obvineným/odsúdeným)

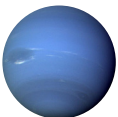
fyzické násilie medzi obvinenými/odsúdenými (v takýchto prípadoch však verejný ochranca práv preskúma postup ústavov pri riešení incidentu, alebo premiestnenie obvineného/odsúdeného do cely, kde mu nehrozí konflikt)

otázky medicínskeho charakteru (napr. určenie zlej diagnózy ústavným lekárom, naordinovanie zlej liečby a iné)

Príklad:

Na verejného ochranca práv sa obrátil podávateľ namietajúci neprimerané použitie fyzickej sily zo strany príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže v ústave na výkon trestu odňatia slobody pri jeho presune z vychádzkového dvora na celu, v dôsledku ktorého utrpel podávateľ podnetu viaceré zranenia. Preskúmaním tohto podnetu verejný ochranca práv zistil, že došlo k porušeniu podávateľových práv a vyhodnotil použitie fyzickej sily zo strany príslušníkov

Zboru väzenskej a justičnej stráže ako neprimerané. Svoje závery, spolu s navrhnutými opatreniami, oznámil verejný ochranca práv ústavu na výkon trestu odňatia slobody, ktorý navrhované opatrenia prijal.

Pôsobnosť verejného ochranca práv sa vzťahuje

Pôsobnosť verejného ochranca práv sa nevzťahuje

Okresné úrady

zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností

posudzovanie vplyvov na životné prostredie

vydávanie živnostenského oprávnenia

navrátenie vlastníckeho práva v reštitučných konaniach

vydávanie osvedčení o evidencii vozidla

umiestňovanie stavieb

starostlivosť o životné prostredie

Príklad:

Podávateľ namietal, že pri niektorých z jeho viacerých pozemkov, ktoré vlastní, nie je zapísaný v registri obnovenej evidencie pozemkov ako ich majiteľ. Verejný ochranca práv preskúmaním podnetu zistil, že do registra nebola správne zapracovaná notárska zápisnica, na základe ktorej podávateľ nadobudol uvedené pozemky do svojho vlastníctva. S ohľadom na zistenia verejného ochranca práv prijal katastrálny odbor opatrenia spočívajúce v oprave zápisov, po vykonaní ktorých bol podávateľ zapísaný v registri obnovenej evidencie pozemkov ako vlastník.

Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny

pomoc
v hmotnej núdzi

evidencia uchádzačov o zamestnanie

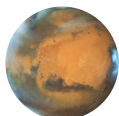
rodinné dávky

príspevky na kompenzáciu ťažkého
zdravotného postihnutia (napr. príspe-
vok na kúpu auta, príspevok na prepra-
vu, príspevok na opatrovanie a ďalšie)

sociálnoprávna
ochrana detí a mlá-
deže (napr. postup
kolízneho opat-
rovníka)

Príklady:

- ① Podávateľ namietal odňatie ochranného príspevku vyplácaného k dávke v hmotnej núdzi. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny ho riadne nepoučil o potrebe doložiť posudok o trvaní nepriaznivého stavu pred uplynutím trojmesačnej lehoty. Podľa zistení verejného ochrancu práv úrad pochybil a príspevok mu odňať nemal.
- ② Podávateľ namietal nepriznanie príspevkov pre ťažko zdravotne postihnutú osobu - pre svoje dieťa s autizmom. Verejný ochranca práv zistil zásadné neodôvodnené rozdiely v lekárskech posudkoch, na základe čoho požiadal úrad o riadne vysporiadanie sa s dôkazmi a odôvodnenie rozhodnutí. Úrad následne rozhodnutia prehodnotil a príspevky priznal.

Pôsobnosť verejného
ochrancu práv sa vzťahuje

Pôsobnosť verejného
ochrancu práv sa nevzťahuje

Obce/mestá/VÚC

poskytovanie sociálnych služieb (napr. opatrovateľská služba, osobná asistencia a iné)

matrika a evidencia obyvateľstva (napr. trvalý/prechodný pobyt, zmena mena/priezviska)

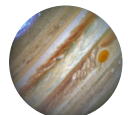
stavebná agenda (napr. vydanie stavebného povolenia)

ochrana životného prostredia (napr. nelegálne skládky odpadov)

nájom/kúpa/predaj obecných/mestských nehnuteľností

Príklad:

Na verejného ochrancu práv sa obrátil podávateľ, ktorý namietal, že na protihlukovej stene sú vylepené plagáty. Majiteľ protihlukovej steny medzitým požiadal aj o dodatočné povolenie samotnej protihlukovej steny. Preskúmaním podnetu verejný ochranca práv zistil, že stavba povolená ako protihluková stena sa využíva aj ako reklamná stavba. Stavebný úrad napriek tomu, že mal vedomosť o tom, že sa stavba užíva v rozpore so stavebným povolením (využívanie steny ako reklamnej plochy), vo veci nekonal. Takýto postup považoval verejný ochranca práv za pochybenie obce a porušenie povinnosti ustanovenej zákonom. Obec bola na túto skutočnosť písomne upozornená a zároveň vyzvaná na prijatie konkrétnych opatrení - aby začala vo veci neodkladne konať. Obec na základe iniciatívy verejného ochrancu práv vykonala štátny stavebný dohľad a nariadila odstránenie reklamnej stavby.

Sociálna poisťovňa

dávky sociálneho poistenia (dôchodkové dávky, nemocenské, úrazové dávky, dávka v nezamestnanosti, dávka garančného poistenia)

poistné, penále, pokuty

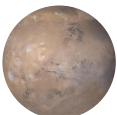
vznik, zánik, trvanie sociálneho poistenia

sťažnosti na zamestnancov Sociálnej poisťovne

otázky výlučne medicínskeho charakteru

Príklad:

Podávateľ namietal výšku dôchodku. Uviedol, že Sociálna poisťovňa mu pri jeho výpočte nezapočítala dobu štúdia. Po preskúmaní podnetu verejný ochrancu práv zistil, že Sociálna poisťovňa nepostupovala správne. Svoje závery jej oznámil a navrhol opätovne rozhodnúť o nároku podávateľa na dôchodok. Sociálna poisťovňa navrhnuté opatrenia prijala, dôchodok podávateľovi zvýšila a rozdiel za predchádzajúce obdobie doplatila.

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa vzťahuje

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa nevzťahuje

Zdravotné poisťovne

úhrada poisťného na zdravotné poistenie

vznik a zánik verejného zdravotného poistenia (prihlášky, odhlášky)

úhrada zdravotnej starostlivosti poskytnutej v SR aj v zahraničí (v členských štátoch EÚ i v tretích krajinách)

exekučné vymáhanie nedoplatkov na zdravotnom poistení

otázky výlučne medicínskeho charakteru

Príklad:

Podávateľ namietal neschválenie návrhu na kúpeľnú liečbu pre jeho konkrétnu diagnózu (indikačnú skupinu). Preskúmaním podnetu verejný ochranca práv zistil, že pre danú diagnózu nebola vykázaná sústavná liečba, čím naozaj neboli splnené stanovené podmienky. Zistil však tiež, že pre inú diagnózu podávateľa by, vzhľadom na splnenie stanovených podmienok, bolo možné kúpeľnú liečbu schváliť. Na základe uvedených skutočností mohol podávateľ liečbu absolvovať.

Školy

rozhodovanie o právnych pomeroch v oblasti vzdelávania (napr. o neprijatí žiaka/študenta na vzdelávanie, o vylúčení zo štúdia a iné)

spôsob a postup školy pri riešení konfliktov z hľadiska základných práv

segregácia žiakov z národnostných menšín/zo sociálne znevýhodneného prostredia

vzťahy medzi pedagógmi a žiakmi/študentmi (napr. voľba konkrétnych foriem vyučovania)

vzťahy vo vnútri kolektívu žiakov/študentov (napr. šikana)

Príklad:

Podnetom podávateľ namietal nesprávny postup školy pri riešení konfliktu, ku ktorému došlo počas prestávky medzi dvoma žiakmi a ktorý mal vážne následky. Podávateľ sa so sťažnosťami obrátil postupne na riaditeľa základnej školy, školské inšpekčné centrum a mestský úrad - odbor školstva a mládeže. Namietal, že tieto orgány sa riadne vecou nezaoberali a v zisťovaní boli povrchné. Škola rodičov žiakov o incidente neinformovala. Ani riaditeľ školy, ani školská inšpekcia žiadne nedostatky v postupe školy, či pedagógov nezistili. Podľa zistení verejného ochrancu práv však škola pri riešení konfliktu medzi žiakmi nepostupovala správne. Použitie autoritatívneho postupu voči žiakovi a jeho dvojnásobné potrestanie za ten istý skutok nebolo možné považovať za správny výchovný postup, ako ho škola hodnotila. Verejný ochranca práv skonštatoval, že postupom školy pri riešení konfliktu medzi žiakmi boli porušené práva maloletého podľa Dohovoru o právach dieťaťa. Základnej škole bolo navrhnuté, aby zabezpečila pre svojich pedagogických zamestnancov nácvik zručností potrebných pre konštruktívne riešenie konfliktov. Riaditeľ základnej školy však prijatie opatrení neoznámil, a preto sa verejný ochranca práv obrátil na zriaďovateľa školy so žiadosťou o prijatie opatrení a zváženie odvolania riaditeľa školy z funkcie. Zriaďovateľ školy oznámil, že pedagogickí zamestnanci sa zúčastnili tréningu zameraného na predchádzanie konfliktom a na ich zvládanie a riaditeľ školy absolvuje vzdelávanie na tému ľudských práv.

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa vzťahuje

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa nevzťahuje

Iné oprávnenia verejného ochrancu práv

podanie na Ústavný súd SR pre nesúlad právnych predpisov (verejný ochranca práv môže podať návrh na začatie konania pred Ústavným súdom SR, ak má podozrenie, že právne predpisy SR sú v rozpore s Ústavou SR, a ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva a slobody)

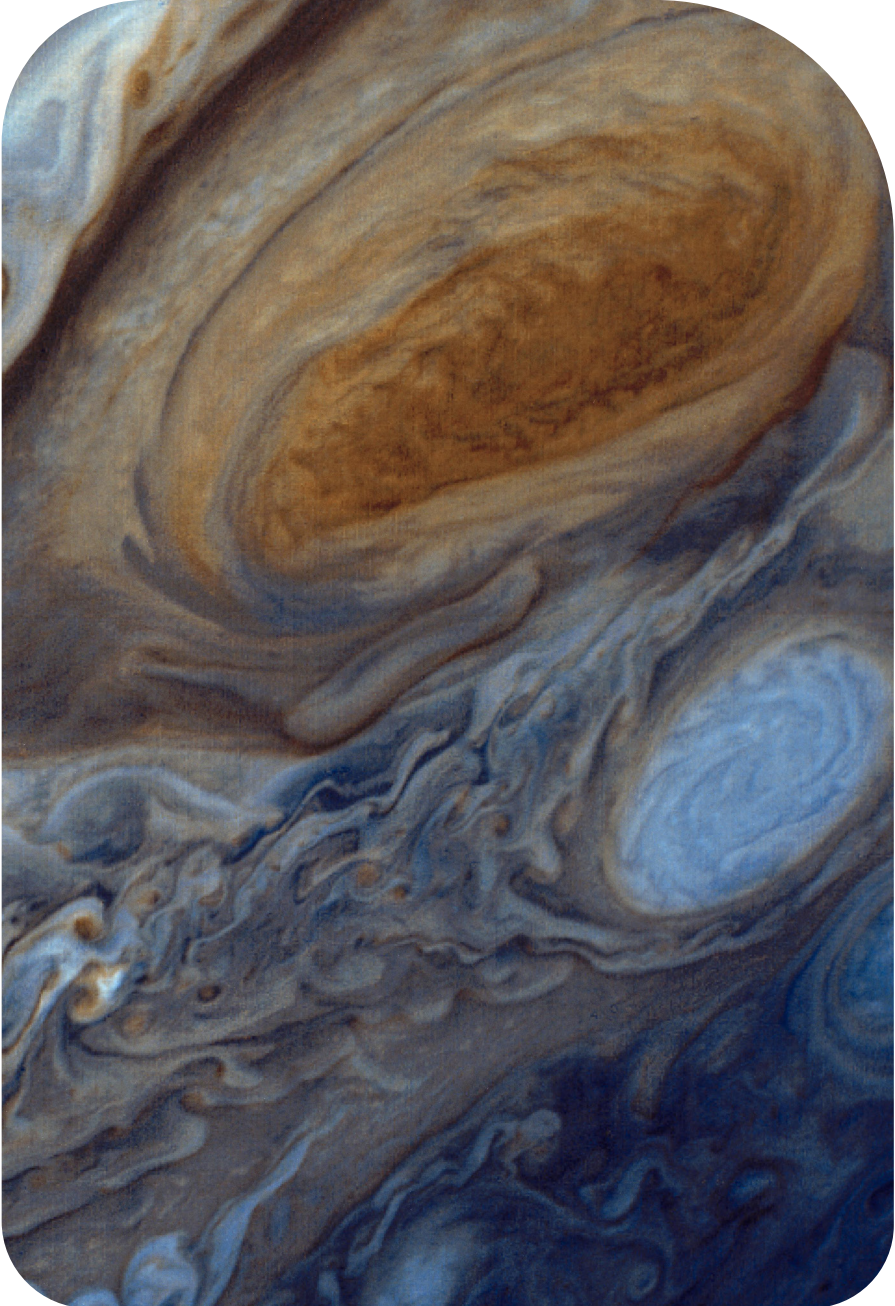
návrh na začatie disciplinárneho konania voči sudcovi alebo voči prokurátorovi

individuálne ústavné sťažnosti fyzických a právnických osôb (verejný ochranca práv nie je oprávnený podávať individuálne ústavné sťažnosti za konkrétnu osobu, ani jej v tejto otázke poskytnúť právne zastúpenie alebo poradenstvo)

Príklad:

Odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin sa podnetom obrátil na verejného ochrancu práv. Namietal právnu úpravu, v zmysle ktorej výkon trestu odňatia slobody uložený za obzvlášť závažný zločin predstavoval prekážku práva voliť. Odsúdený namietal, že už v predchádzajúcich dvoch voľbách (voľba prezidenta SR a voľba do Európskeho parlamentu) mu okrskovou volebnou komisiou nebolo umožnené zúčastniť sa volieb. Od ústavu kde vykonával trest si verejný ochranca práv vyžiadala dokumentáciu týkajúcu sa priebehu volieb. Po preskúmaní podnetu verejný ochranca práv dospel k záveru, že právna úprava volebného práva nie je v súlade s právom voliť a podal návrh na začatie konania na Ústavný súd SR. Ústavný súd SR návrh prijal na ďalšie konanie, v marci 2017 mu vyhovel a dotknuté ustanovenia zákona o podmienkach výkonu volebného práva zrušil.

Adresa sídla:
Kancelária verejného ochrancu práv
Grösslingová 35
811 09 Bratislava — Staré Mesto

tel.: (+421) 2 323 63 701/2
fax: 02/323 63 703

e-mail:
sekretariat@vop.gov.sk
podnet@vop.gov.sk

www.vop.gov.sk
www.detskyombudsman.sk

   Verejná ochrankyňa práv
ochrankynaprav

